Ärende
Dnr KS 2026-00416
2026-10-09

Växjö kommun

Klimat- och näringslivsdepartementet

Växjö kommuns yttrande över promemoria om Energiplanering i kommuner och regioner och en mer energieffektiv offentlig sektor

Kommunstyrelsen har i § 145/2026 beslutat att lämna följande yttrande:

Växjö kommun har sedan länge bedrivit en aktiv energiplanering och under de senast trettio åren har energiplanen utgjort ett ledande styrdokument för kommunkoncernen och kommunens energi- och klimatstrategiska arbete. Samtidigt är lagstiftningen om den kommunala energiplanering ålderstigen och Växjö kommun välkomnar därför ambitionen om att modernisera och förstärka energiplaneringens roll såsom det presenteras i regeringspromemorian. För att bidra till de energi- och klimatpolitiska målen, elektrifieringen av industri och transporter samt behovet av förstärkt energiberedskap bedömer vi att en bredare ansats till energiplaneringen är motiverad. Den kommunala energiplaneringen bör därför utgå från ett energisystemperspektiv och utöver frågor om försörjningstrygghet och energihushållning omfatta även frågor om effektbalans, flexibilitet, resurseffektivitet, konkurrenskraft, energiberedskap och hållbarhet.

Växjö kommun står för närvarande inför beslut om en reviderad och uppdaterad energiplan. I förslaget till ny energiplan behandlas utöver frågor om energihushållning, energiförsörjning och förnybar energi även frågor om effektbalans och energiberedskap. I detta avseende bedömer vi att Växjös nya energiplan kommer att ligga väl i linje med förslag som presenteras i promemorian. Vissa förslag såsom kravet på en värme- och kylaplan för kommuner över 45.000 invånare innebär dock behov av kompletteringar därutöver. Att revidera energiplanen ytterligare en gång redan före 1 januari 2028 är för kort om tid för att genomföra och uppfylla detta krav. Istället föreslår vi längre införandetid så att kommunala energiplaner anpassas till de nya kraven i samband med nästkommande revidering eller översyn av gällande energiplan, något som i enlighet med promemorian bör ske minst en gång per mandatperiod.

De utökade kraven på energiplaneringen bör även anpassas till dess strategiska karaktär, där kommunala energiplaner ofta slår fast inriktningsmål och strategiskt viktiga insatser medan mer konkreta åtgärder många gånger anges i andra planer eller i förvaltningars verksamhetsplanering. Motsvarande gäller skyldigheten att redovisa

Postadress Box 1222, 351 12 Växjö **Besöksadress** Norra Järnvägsgatan 7
Tel. 0470-410 00 **Org.nr** 212000-0662 **Webb** www.vaxjo.se
E-post Roger.Hildingsson@vaxjo.se

åtgärder för energieffektivisering i en långsiktig plan, vilken kan fullgöras på strategisk nivå i energiplaner medan mer specifika åtgärder framgår i andra planer.

Ett energisystemperspektiv innebär också att ’principen om energieffektivitet först’ bör omfatta en bred syn på energisystemet som går bortom definitionen av energieffektivitet i EED. Energieffektivisering bör bedömas utifrån hela energisystemet, inte enbart hos slutkund. Bedömningen bör inte enbart utgå från den enskilda byggnadens eller verksamhetens energianvändning, utan även beakta påverkan på effektbehov, elnät, energiinfrastruktur, flexibilitet, resursutnyttjande, försörjningstrygghet samt möjligheten att nyttiggöra rest- och spillvärme. På motsvarande sätt bör värme- och kylaplanen inte bara beskriva hur energianvändningen kan minskas, utan också hur befintlig och framtida värme- och kylainfrastruktur kan användas på bästa sätt, exempelvis genom fjärrvärme, fjärrkyla, spillvärme, kraftvärme, energilagring och beredskap.

Nya uppdrag om att främja energieffektivitetslösningar är välkomna, men det behövs vägledning om och förtydliganden av flera delar i förslagen. Det gäller inte minst uttolkningen av EEDs hänsyn till energifattigdom, vad det innebär i en svensk kontext och hur det ska tillämpas i praktiken. Med tanke på hur de svenska välfärds- och social-försäkringssystemen är organiserade har staten en ledande roll för att motverka energifattigdom och bör inte delegera ansvar till kommuner och regioner att mildra konsekvenser för låginkomsthushåll i större utsträckning än vad vi har rådighet över.

Motsvarande gäller för krav på avtal om energiprestanda samt rapportering av energianvändning. Här behövs ytterligare förtydliganden av vilka offentliga organ som omfattas av energiprestanda- och rapporteringskraven. Av promemorian framgår att definitionen av offentliga organ inte omfattar industriella och kommersiella aktörer och därmed inte heller allmännyttiga bostadsbolag, som därför inte bör omfattas av de lagkrav på energiprestanda och rapportering som föreslås. Här innehåller promemorian emellertid en otydlighet när det gäller förslaget om krav på energieffektivitetsprestanda vid inköp av varor, tjänster och byggnader:

Dessa krav utökas från att endast gälla för statliga myndigheter till att omfatta alla upphandlande myndigheter, vilket innebär att de även kan omfatta kommunalt ägda bostadsbolag, som till skillnad från privata aktörer, omfattas av upphandlingslagstiftningen enligt LOU. Enligt förslaget i promemorian får inte upphandlande myndigheter förvärva en byggnad som vid köptillfället inte uppfyller uppställda energiprestanda-krav motsvarande nära-nollenergibyggnader. Detta krav riskerar att gälla även kommunalt ägda bostadsbolag, trots att de agerar på en kommersiell marknad när det gäller förvärv av fastigheter och vid uthyrning eller försäljning av fastigheter. Kommunala bostadsbolags lyder inte under andra verksamhetsmässiga regler än privata fastighets-

bolag, men de föreslagna kraven innebär att kommunala bostadsbolag åläggas strängare villkor än privata fastighetsbolag, vilket riskerar innebära en konkurrenssnedvridning till de kommunala bostadsbolagens nackdel, vilket i sin tur riskerar leda till nackdel för skattekollektivet, det vill säga den grupp till vilkas nytta aktuella lagförslag syftar att slutligt gynna. Allmännyttiga bostadsbolag ägnar sig dessutom ofta åt fastighetsinvesteringar i utsatta områden, med byggnader som uppfördes på 1960- och 70-talen och som ofta har en energiprestanda som är väsentligt lägre än nära-nollenergibyggnader. För höga krav på energiprestanda kan försvåra investeringar och etablering av offentlig service i dessa områden och därmed riskera att bromsa upp viktigt utvecklingsarbete. Om allmännyttiga bostadsbolag omfattas av reglerna måste tillämpningsområdet ses över så att allmännyttiga bostadsbolag undantas vid förvärv av fastigheter och byggnader.

I övrigt kan det vara motiverat att redovisa vilka energieffektiviseringsinsatser som genomförs och planeras. Samtidigt riskerar kraven på årlig rapportering att medföra orimlig administrativ börda på de kommunala organ som omfattas av rapporteringskraven. För att minska denna börda på kommunerna bör inhämtning av energistatistik samordnas nationellt och samköras med nationella databaser i så stor utsträckning som möjligt. Rapporteringen kan vidare underlättas av vägledning och mallar från Energimyndigheten. Dessutom bör det övervägas om rapporteringen behöver ske årligen eller om det är tillräckligt att den görs mer sällan vartannat år eller en gång per mandatperiod.

Förslagen om att ställa krav på energieffektivitet i upphandling och inköp av varor och tjänster ligger i övrigt i linje med Växjö kommuns ambitioner om att minska såväl användningen av energi och effektbehov som klimatpåverkan av kommunkoncernens inköp. Samtidigt är detta en ny uppgift för kommunerna som bör kompenseras i form av höjda statsbidrag.

Förslagen i promemorian medför nya uppgifter för kommunerna som går utöver krav som följer av gällande lagstiftning om energiplanering och offentlig upphandling, inte minst vad gäller nya krav på redovisning och rapportering. Nya uppgifter som åläggs kommunerna bör ersättas av staten enligt den kommunala finansieringsprincipen. Detta tas hänsyn till i promemorian, men bedömningen av tidsåtgång och kostnad för tillkommande uppgifter är orimligt låg och bör utökas så att de står i proportion till de nya och utökade kraven på energiplanering och rapportering.